

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcij Maloga lista. Naslov: Mali list, Trieste, casella centro 37. — Urad: via Valdirivo 19-III.

Glavni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEV. 30 ŠTOTINK.

SABOČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L., četrt leta 3 L. - IZVEN ITALIJE celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrt leta 6 L.

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVIČKE

CENA OGLASOV IN OBJAV

Za 1 cm, višine v 1 stolpcu 1 L.
Pri kratki objavi: 20% popusta, pri 10 kratni objavi (pol leta) 30% popusta, pri 20 kratni objavi (celo leto) 50% popusta.
Vsaka beseda v nakladni besedi 40 stotink beseda; z vsake besede 40 stotink beseda. Pri stalnem objavljanju primeren popust.

Mali koledar.

Petek, 27. julija: Pantaleon; Natalija. — Sobota, 28.: Viktor (Zmagoslav); Nazarij. — Nedelja, 29.: Marta; Beatrika. — Ponedeljek, 30.: Julita. — Torek, 31.: Ignacij (Ognjeslav) Lojola. — Sreda, 1. avgusta: Vezi sv. Petra. — Četrtek, 2.: Alfonz; porcijunkula. — Petek, 3.: Najdba sv. Štefana; Lidija. — Sobota, 4.: Dominik (Nedeljko); Janez Vianej.

MALE NOVICE.

Smrtonosna vročina.

V Njujorku je bilo samo v času od 4. do 10. julija 53 smrtnih slučajev radi vročine, 154 oseb je pa utonilo pri kopanju.

Dežek.

Ze stari ljudje ne pomnijo take suše in vročine, kakršna vlada letos. Vse vzdihuje po hladnem in krepilnem dežju. Celo pijanci priznavajo, kako dragocena in blagodejna je voda. V ponedeljek ponoči je tudi nad Trstom grmelo in padal je dež, ki je za silo ohladil ozračje. A bil je le dežek. Upamo, da ga pride kaj več.

Varčevati je treba.

Bivši finančni minister De Stefani se je zopet oglašil v listu «Corriere della Sera» in v svojih pripombah k Mussolinijevemu govoru v ministrskem svetu zahteva od podestatov več varčevanja. Podestati naj porabijo občinski denar le za taka dela, ki kaj nesejo; torej naj ne zabijajo denarja v razna olepševalna dela, kjer ostane denar mrtev. Učenemu ministruje treba pač pritruditi.

Spomenik v Boonu.

V Boonu (ali Bolcanu) na Trentinskem je bil 12. julija odkrit spomenik italijanske zmage in trentinskih mučnikov za Italijo. Navzoč je bil sam kralj Viktor Emanuel. V avstrijskih Tirolah so isti dan priredili Nemci Hoferjevo slavnost na gori Isel kakor za protest.

Danujo obsojen.

Spise znanega italijanskega pisatelja Gabrijele D'Annunzija je sveta stolica obsodila kot protiverske in nenravne, ki jih katoličan ne sme naročati in čitati.

Šubertove slavnosti.

Na Dunaju so bile te dni veljanske slavnosti v proslavo stoletnice skladatelja Šuberta (Schubert). Samih pevcev iz vseh nemških dežel je prišlo 100 tisoč. Nedeljski spreved je trajal 10 ur. Priredba je bila pod zaščito predsednikov obeh nemških držav, Avstrije in Nemčije. Na Dunaj je prišel tudi predsednik berlinskega državnega zbora, Loebe. Tudi Scipel je govoril na kongresu. Iz cele prireditve je razločno vršalo: «Avstrija in Nemčija se hočeta združiti, vsi Nemci hočejo priti pod en klobuk». Bila je torej nekaka prikrita manifestacija za «Anšlus». Francoski časopisi godrnjajo.

Pedesetletnica.

«Vsi cesarji in vsi kralji v Berlinu so se zbrali», tako je pela neka pesem o berlinskem kongresu, ki je bil pred 50 leti. Rusija je bila na Balkanu malo poprej nasekala Turke in osvobodila Slovane. Turek je v miru, podpisanem v Sv. Štefanu, kapituliral pred Rusi in malo je manjkalo, da ni izgubil samega Carigrada. «Bolnemu možu» so Angleži segli pod rame. Kongres v Berlinu je Ruse potisnil nazaj, zato pa Avstrijo naprej. Ona je dobila dovoljenje vzeti Turku Bosno in Hercegovino. Ravno te dni je preteklo 50 let, odkar so avstrijske čete prekoračile mejo teh južnoslovanskih dežel. Mnogo slovenskih fantov je šlo takrat na vojsko.

Zlati zakladi na otoku morja.

„Lusitania“.

Blizu iske obale leži potopljena «Lusitania», parnik Cunard-Line, ki jo je 7. maja 1915 potopil nemški podmorski čoln, ko je plula iz New Yorka v Liverpool. S. 1300 potniki se je tedaj potopil tudi znaten tovor zlata v palicah. To zlato bi radi dvignili in načrtov za to je bilo že mnogo, a nobeden še ni bil izvedljiv. Med drugimi si je dal italijanski inženir graf Carlo Zanardi iz Piacenze l. 1923. patentirati postopanje, ki naj bi potapljačem omogočilo delo v globinah, ki so jih dozdaj sodili kot nedostopne. Zanardi je trdil, da bi se dali z njegovim postopanjem dvigniti zlati zakladi «Lusitanije», ki leži približno 60 m pod morsko gladino. Vendar se njegov načrt ni izvršil.

Sedaj se hoče lotiti «Lusitanije» neka ameriška ekspedicija, ki je opremljena z najmodernejšimi potapljaškimi pripomočki. Vsaka potapljaška obleka tehta 300 kg in je pokrita z jeklenimi in aluminijastimi luskinami. Jeklene klešče za prijemanje predmetov so izdelane tako dovršeno, da bodo mogli potapljači z njimi lahko pobirati s tal tudi posamezne zlate. Gibanje rok in nog bodo urejevala posebna dvigala. S temi potapljaškimi opremami bo mogoče prodreti v globine, v katerih doslej ni mogel delati noben potapljač; saj so jih z najboljšim uspehom preizkusili že v globini 330 m.

„Laurentic“.

Bodreč zglede za dviganje zlatih zakladov «Lusitanije» so dali ameriški ekspediciji lepi uspehi enakega podjetja pri parniku «Laurentic». Ta angleški parnik je istotako ob irski obali meseca januarja 1917 torpediral in potopil neki nemški podmorski čoln. Parnik je vozil iz Anglije v Ameriko za šest milijonov funtov šterlingov zlata v palicah. Razen tega je bilo na krovu v sodih za 1 milijon funtov šterlingov srebrnih

dvošilinskih novcev. Ta ogromna množina plemenitih kovin je imela namen, da bi deloma v zlatu in srebru krila eno izmed vojnih posojil antante. Približno 20 km od Lough Swillyja je parnik zadela usoda.

Takoj po vojni je dala angleška admiraliteta razvalino «Laurentica», ki ne leži globoko, preiskati ter je začela z dviganjem zlatih in srebrnih zakladov. Že l. 1918. se je posrečilo dvigniti 600 zlatih palic, katerih vsaka je tehtala 14 do 28 funtov in bila vredna 28—40 tisoč mark. Toda podmorski tokovi so položaj razvaline polagoma tako izpremenili, da je bilo potapljačem delo vedno težje. Razen tega so zaboji in sodi razpadli in vsebina se je pogreznila v blatu, ki je prekrilo cel parnik. Slednjč je na čisto nepojasniv način eksplodirala municija, ki se je nahajala na parniku in še bolj izpremenila lego razvaline. Te neugodne okoliščine so povzročile, da so l. 1919. dvignili samo osem palic zlata. L. 1920. so uporabili za to, da so znova dognali lego parnika, nakar so l. 1921. dvignili nadaljnjih 30 palic zlata.

Tedaj je pa iznašel neki angleški profesor elektrotehnični aparat, ki je nadaljnje delo izredno olajšal. Potapljače so opremili s posebnimi sulicami, s katerimi so preiskavali blato, ki je bilo prekrilo ladjo. Na krovu spremljevalnega parnika se je nahajal galvanometer, ki je bil s pomočjo žic zvezan s temi sulicami. Če se je bližala sulica zlatu, je galvanometer to javil, nakar so z ladje takoj opozorili potapljača, naj na tistem mestu dobro išče. Na ta način se je posrečilo, da so l. 1922. dvignili 899 zlatih palic, l. 1923. pa še 1050. Razen tega so potapljači dvignili celi milijon srebrnih šilingov. Zlato v palicah je bilo vsled dolge lege v vodi in blatu tako razjedeno, da je bilo podobno zarjavelemu železu in bi ga gotovo nihče ne pobral, ako bi ga našel na cesti.

Kriza v Jugoslaviji.

General Hadžič, vojni minister, je imel nalogo sestaviti vlado iz nepolitičnih mož. Dolgo časa se je semintja posvetoval, pa se mu ni posrečilo ter je vrnil mandat. Stvar imajo zdaj spet v rokah stranke dosedanje vladne večine. Mandat za sestavo vlade je dobil slovenski voditelj dr. Anton Korošec.

Smrtna kazen v komunistovski državi.
Na Ruskem se je znani proces radi sabotaže (nagajanja) v premogovnikih Donješke kotline končal z usmrtnitvijo 5 obsojencev. Nemški inženirji so bili oproščeni.

Nočejo komunistov.

Ko so oni dan češki komunisti pripravljali «rdeči dan», je bilo zajetih več državnih uradnikov. Dr. Prohaska, vladni komisar v ministrstvu za socialno skrbstvo, je bil zajet, ko je delil komunistične pozive na «rdeči dan». Železniških uradnikov je 12 v zaporu. Češka kmečka stranka (agrarni republikanci) so sklenili zahtevati od vlade, naj se državnim uslužbencem prepove članstvo pri komunizmu.

Iz cerkvenega življenja.

Praznik sv. Janeza Vianeye je raztegnjen na vso katoliško cerkev ter določen na dan 9. avgusta. — Sv. Hieronim Miani, ki se praznuje 20. julija, je proglašen zavetnikom vseh sirot in zanemargene mladine. — Sv. Terezija Deteta Jezusa pa se bo slavila poleg Franciška Ksaverija kot zavetnica misijonov in misijonarjev.

Za dekleta.

V Trnovem bodo vodile letos častite Šolske sestre trgovski in gospodinjski tečaj. Gospodinjski tečaj bode trajal šest mesecev, trgovski tečaj pa celo leto. Za eventualne infomacije, se obrnite do vodstva zavoda.

Priporočamo staršem ta zavod. Vsaka skrbna družina mora misliti na dobro izobrazbo in lepo vzgojo deklet. Kakršne bodo prihodnje gospodinje, tak bo prihodnji rod.

Naglica ni nič prida.

Neka razglednica je bila poslana z Otlice 26. junija. V Ajdovščini je bila pečatena 16. julija in odšla naprej ter prišla naslovljencu v roke 18. julija. Tri tedne poti! Je pač vroče....

Portugalec

so se oni dan spet nekaj splašili. Imeli so majhno kvaterno revolucijo. Nekaj je bilo tudi mrtvih.

Spomenik Riegru.

Čehi so letos na dan 8. julija odkrili spomenik slavnemu voditelju Ladislavu Riegru (izg. Riger). Rieger je bil voditelj Čehov pod Avstrijo v letih narodne proube. Umril je v visoki starosti l. 1903.

Kontrabant s saharinom.

Oročniki so v Trstu našli sled prepovedanega saharina. Neki ženski so vzeli 12 kg saharina, vrednega 4700 lir. Saharin je prihajal v Trst po morju; razpečeval se je med slaščičarje in slašledarje, ki ga uporabljajo mesto sladkorja.

Nesramni lažniki.

Ko je bil novoizvoljeni predsednik mehikanske republike, general Obregon, ubit, je nastalo umljivo razburjenje v tistih krajih. Vladajoči predsednik Kales je v to zmedo vrgel obtožbo proti katoličanom, da so oni krivi tega uboja; katoličani da so ubili Obregona, ker je bil izjavil, da bo nadaljeval Kalesovo politiko. Poleg te laži je Kales dal razširiti v svetovno javnost, da je Obregonov morilec rekel: «Zato sem ga ubil, ker mora popolnoma vladati Kristusov kralj». Kakor da bi bilo zaradi Kristusovega kraljestva treba prestopati 5. božjo zapoved. Očividno je ta «morilčev izrek» nastal v Kalesovi glavi z namenom očrniti vero in vernike. — Otipljiv dobiček od Obregonove smrti bo imel samo Kales, ki bo še po 1. decembru ostal na predsedniškem stoicu, dočim so katoličani upali, da bi Obregon vladal bolj spravljivo od njega.

Davek na kratka krila.

V mestu Amendralejo, v pokrajini Bajadoz v Španiji, imajo — kakor marsikje drugod — sušo v občinski blagajni. Zato so vedno na straži, kje bi se pokazal kak nov davčni vir. Nedavno so se domislili ženske mode in naložili davek na prekratka krila. Davčni izterjevalec hodi po mestu z merilom v roki; kjerkoli zasači žensko, ki ima krilo krajše: nego veleva predpis, ji napove pristojbino, ki ni ravno visoka, in ji da izkaznico za mesec dni. Če se ženska v tem času še ni spreobrnila k daljšemu krilu, mora prihodnji mesec zopet položiti pristojbino. Ženske se z obdavčenjem ne dajo preplašiti in — župan je tega vesel, ker mu stalno kaplja v občinski mošnjiček.

Zdaj me hočete slikati, ko sem stara.

Oni dan so napravili belgrajski časnikarji izlet v vas Vrbice pri Arandjelovcu, ker so slišali, da tam živi najstarejša zakonska dvojica v Jugoslaviji in so hoteli na licu mesta ugotoviti, če je to res. In res so našli tam, obdano od številnih vnukov in pravnukov, zakonsko dvojico Dimitrija in Živano Filipovič. Dimitrij je 110 let star, Živana pa 107 let. Mož je povedal, da žganja ni nikoli pil, pač pa vino, vendar pa je še to opustil zadnjih trideset let. Bil je takoj pripravljen, ko so ga hoteli časnikarji fotografirati, toda žena se je branila: «Oh, zdaj pridete! Pred devetdesetimi leti bi prišli, ko sem bila še mlada in lepa....» Končno se je tudi ona dala fotografirati.

Pred obošenjem odpre usta.

V Ronenu na Francoskem je bil pred sodiščem neki Pavel Lasgi, ki je ubil in oropal nekega posestnika ter potem še hišo zažgal. Ves čas preiskave in sodbe je trdil, da je vse sam naredil brez pajdašev. Obsojen je bil na vislice. Tisto jutro, ko so ga imeli obesiti, je povedal, da je bil neki Renaux (Renò) njegov pomočnik. Ta Renaux je bil tekom procesa še na pričevanje klican; a Lasgi ga ni hotel niti z besedico izdati. Pod vislicami takorekoč je odprl usta; morda je mislil, da si s tem podaljša življenje. Pa ni pomagalo nič. Zapisali so njegovo izjavo, ga obesili in potem zgrabili izdanega pajdaša.

Požari.

V Petelinjah pri Šempetru na Pivki je bil grozen požar ponoči od ponedeljka na torek. Užgala je strela. Prizadetih je pet gospodarjev. Ogenj je zahteval tudi človeško žrtev, Marijo Kovačič. — V Šempetru je strela užgala vojašnico, ki je skoraj popolnoma zgorela.

Kdo bo predsednik v Ameriki.

Sedanji predsednik Coolidge je republikanec. Stranka je na krmilu že iz za žalostnega padea predsednika Willsona, demokrata, katerega je po mirovni konferenci ubila moralno in deloma tudi telesno. Sedanji termin je že njegov drugi, dasi v prvega ni bil izvoljen, temveč je zasedel predsedniški stolec avtomatično kot podpredsednik ob smrti predsednika Hardinga. Do sedaj še noben predsednik ni vladal več kot dve dobi, to pa iz spoštovanja do očeta Združenih držav, George Washingtona, ki je tretji termin odklonil. Ako bi bil Coolidge zopet letos izvoljen, bi bil to prvi predsednik, ki bi služil tri termine.

Najmočnejši kandidat republikanske stranke je trgovski minister in velik osebni prijatelj Coolidgejev, Herbert Hoover, tako zvani «egiptovski Jožef» za časa vojne. Hoover je kandidat industrijev in trgovcev.

Izglede demokratske stranke.

Demokratska stranka je stranka nižjih slojev. Ta še ni prebolela popolnoma hudega poraza ob Willsonovem padcu. Sedaj se dviga, ker je republikanska stranka zelo zavozila. Na dan so prišli veliki škandali korupcije najvišjih vladnih krogov. Ker je to stranka bogatinov, so v vladi skoraj sami milijonarji. Finančni minister Mellon je tretji najbogatejši človek na svetu. Ti so pa prodajali vladne koristi za svoj osebni dobiček. Tako je minister Hardingovega kabineta, Fall prodal za velikanske dobičke velike oljate vrelece milijonarju Sinclairu. Demokratska stranka je nekoliko teh krivcev ujela in postavila pred sodišče. Tako je stališče republikanske stranke precej omajano. Le velik mož in pa skrajni pritisk na odvisne volivce med uradnistvom in delavstvom in pa močna agitacija ji more priboriti v jeseni končno zmago. Nasprotno ima pa demokratska stranka najmočnejšega kandidata, kolikor jih pozna zgodovina.

Smith.

Že pri zadnjih predsedniških volitvah je bil Smith močan kandidat in bi bil gotovo tudi nominiran, ko bi prav takrat ne bil znani kukluxklanizem na vrhuncu svoje moči. Smith ima namreč dve veliki hibi, ki sta mu pridobili veliko smrtnih sovražnikov: 1. on je katolik, 2. on je «moker», to je proti prohibiciji. Klanizem je pa ravno produkt protestantske nestrpnosti in suhaštva. Klanizem je pa našel takrat v nekeim Mc Adoo (Mekeđu), zetu predsednika Willsona in njegovem bivšem ministru, moža istih idej, ki je šel v imenu in s pomočjo teh elementov v boj proti Smithu. Demokratska konvencija leta 1924 je bila velik polom. Nad stokrat so delegatje glasovali, da bi prišli do dvetretjinske večine, toda nobena stranka ni hotela popustiti, ne Smithova, ne Mc Adoova. Že takrat se je pokazala velika moč Smithova. V teh štirih letih so se pa razmere radikalno spremenile v prilog Smitha. Republikanska stranka je umazana. Kukluxklanizem je na tleh. Tako sramotne stvari so prišle na dan izza kulis te organizacije, da so morali celo ime organizaciji spremeniti. Prohibicija se pa tudi ni tako obnesla, kakor so pričakovali.

Kaj pa vera.

Edino orožje proti Smithu je ostal še njegov katolicizem. Zato se je več protikatoliški in suhaški element združil že minulo zimo in začel boj proti njemu zaradi njegove vere. Velik del časopisja je nastopil proti njemu. V raznih deželah so začeli nastopati proti njemu razni voditelji in ga napadati. Celo v senatu samem je nastopil senator Hefflin z veliko silo proti njemu in proti katoliški cerkvi. Obdolžil je cerkev, da je organizirala velik politični stroj, ki bo skušal spraviti po Smithu Združene države pod kontrolo papeža v Rimu! Tako daleč je prišlo in toliko prahu je vzdignil ta boj, da se je že zdelo, da je Smithova

kandidatura pokopana. Toda čudno! Tako so se našli možje med nekatoliki, tudi v senatu, kakor tudi med časnikarji, ki so to gonjo ostro obsodili in nastopili proti nji. To pa ne samo pristaši demokratske stranke, temveč tudi republikanske, katerim se je gabila ta verska nestrpnost, tako tuja ameriškemu pojmovanju verske svobode. Poleg tega je tudi Smith sam dal krasno izjavo, ki je pojasnila njegovo stališče do cerkve in cerkve do njega, ako bi bil izvoljen za predsednika. Tudi več odličnih katoliških duhovnikov se je izjavilo in pojasnilo katoliško stališče. Tako je neki duhovnik Rev. Duffy v Newyorku izjavil: «Ako bi papež napadel z orožjem Združene države, bi jaz kot duhovnik bil prvi, ki bi zgrabil za orožje proti njemu». In res v nekoliko mesecih se je ozračje čudno očistilo in iz tega prahu se je še lepše in še jasneje zsvetil čisti značaj Smithov in njegova smožnost vladanja. Danes ima Smith v demokratski stranki, lahko rečemo, 90 odstotkov volivcev za seboj, ima jih pa tudi v republikanski stranki veliko, ki bodo sicer volili republikansko listino in so po političnem prepričanju republikanci, toda za predsednika bodo volili pa Smitha ravno zaradi njegove vere, četudi nekatoliki, da se zada tej verski nestrpnosti z njegovo izvolitvijo smrti udarec.

Volilna ihta.

Kako hude bodo pa jesenske volitve in tako čisto, da mu tudi največji nasprotni, so pa pokazale primarne volitve. Samo v Chicago je padlo 28 bomb in bilo umorjenih več političnih veljakov za časa boja. V Jolietu je celo Slovenec Mišič ustrelil svojega političnega tekmeča Težaka in ga na mestu ubil.

Kakšen je Smith.

To je mož briljantnega značaja, silno simpatičen, silno zmožen in s krasno preteklostjo. Tudi ga neka posebna sreča spremlja vsa dolga leta njegovega političnega življenja. Vse je dosegel vsikdar, kar je hotel. Najštevilnejša država (njujorška) ga je že štirikrat izvolila za svojega gubernerja. Njegovo življenje je tako čisto, da mu tudi največji nasprotniki niti praška ne morejo očitati. Poleg tega je tudi izborni gubernernik in velik duh, ki zna nastopati tako prepričevalno, da ga do sedaj ni prekosil še nihče.

Ali bodo katoliki volili Smitha?

Katoliških volivcev je v Združenih državah nad štiri milijone. Ako bi vsi ti katoliki dali svoje glasove enemu kandidatu, bi to pomenilo skoraj njegovo zmago. Ali bodo dali katoliki vseh strank letos svoje glasove Smithu, ki je z njimi iste vere? Dasi so ameriški katoliki v vseh zadevah vere in cerkve kompaktna masa in skrajno edini, je pa gotovo, da so glede politike popolnoma needini, to je, da so razdeljeni med obe glavni stranki. Največ jih je baje v demokratski stranki. Ker vera nima nikakega stika s politiko, je torej gotovo, da tudi letos katoliki ne bodo enotno volili, temveč bo vsakdo volil s svojo stranko. Tako Smith ne more računati prav nič pa kako posebno pomoč katoliških volivcev.

Različni nazori.

Nasprotno se pa glede Smithove kandidature čujejo po katoliških listih celo glasovi, ki niso zadovoljni, da kandidira katolik, posebno tako odločen katolik, za predsedniško mesto. Ti se boje, da bo s kandidaturo cerkev veliko več izgubila, kakor pa pridobila, pa naj zmaga Smith ali ne. V volivni borbi bo gotovo veliko blata padlo tudi na cerkev, pravijo. Ako zmaga, bo vsaka njegova napaka zadela prav občutno tudi cerkev. Nasprotniki bodo strogo pazili nanj in izrabili vsako senco in jo povečali in udarili po cerkvi. Tudi bo moral biti skrajno previden v občevanju s svojo cerkvijo, ker se bo vsaka usluga cerkvi tolmačila kot pristranost, kar bo pa vse

pospeševalo mržnjo nekatoličanov proti katoliški cerkvi.

So pa zopet drugi, med temi tudi čikaški kardinal Mundelein, ki se pa vsega tega prav nič ne boje. Ti pa vidijo v kandidaturi Smithovi dolgo zaželjeno priliko, da naj narod pokaže v dejanju, kar trdi v ustavi in v javnosti, ali so v Ameriki res vse vere enakopravne. Ali je res, da imajo katoliki iste pravice kakor jih imajo protestantje, če država sedaj ne mara katolika za predsednika in sicer tako odličnega moža, kakor je ravno Smith, potem pokaže, da smatra katolicizem za manj vredno vero, da imajo katoliki samo enake dolžnosti, ne pa enakih pravic, da je torej točka v ustavi in vse javno hvalisanje ameriške verske strpnosti samo humbug (sleparija). In to se mora itak pokazati prej ali slej. Cerkev je po mnenju teh mož močna dovolj in pa tudi čista dovolj, da se ji ni treba bati tega boja. Izgubiti ne more nič, pridobiti pa vse.

Kdo se boji Smithove izvolitve.

Demokratskega kandidata in predsednika se boji ameriško delavstvo. Niso namreč še pozabili velike panike za časa demokratskega predsednika Clevelanda. Bogataši in industrijci, v veliki večini v republikanski stranki, so se takrat zmaščevali nad narodom zaradi izvolitve demokrata in takoj napovedali boj. Pozapri so svoje banke in svoje tovarne in vse delo se je ustavilo. Nastala je velika panika in delavstvo je lakote umiralo. In tega se boji delavstvo tudi sedaj. Ko je bil izvoljen zopet demokrat Wilson, bogataši tega niso mogli ponoviti, ker se je kmalu začela svetovna vojna, ki je razmere spremenila in dala Wilsonu močno orožje v roke, da je to lah-

ko zabranil, obenem je pa nastopila zlati doba velikanskih dobičkov zanje in zato tega niso poskusili.

Prijatelji Smithovi se pa tudi tega ne boje. Tolik vladarski ženij, kakor je Smith, pravijo, bo znal najti sredstva, da kaj takega prepreči.

Zunanja politika.

Smitha se boje tudi nekatere zunanje države. Med njimi pred vsem Mehika zaradi verskega boja proti katoliški cerkvi. Smith kot katolik gotovo ne bo mogel in smel podpirati sedanje mehikanske politike. Znano je pa, da se Calles vzdržuje na krmilu s pomočjo vlade Združenih držav. Tudi je znano, da je bil predsednik Wilson tisti, ki se je dal premotiti svojim agentom, ki so ga nalogali, da je pomagal tej sedanji vladni kliki do krmila. Calles pade lahko, ako mu Washington odvzame svojo podporo.

Kot demokrata se boji Smitha tudi Anglija. Demokratska stranka se je že za časa Willsona pokazala kot veliko nasprotnico angleških privilegijev v Združenih državah, med tem ko je republikanska stranka kot stranka raznih milijonarških kraljev, ki imajo tam velikanske vsote svojega kapitala naložena, vsekar podpirala Anglijo, zlasti s tarifom pri izvozu in uvozu. Tako je znano, da Anglija izvažala iz Amerike velik del bombaževne volne na Angleško, kjer izdeluje najrazličnejše volnene izdelke in jih potem uvažala zopet v Združene države na škodo države.

Tako vidimo, da v resnici cel svet opazuje letošnji volivni boj za predsedniško mesto v Združenih državah in z napeto pozornostjo čaka njegovega izida.

Kaj nam z dežele pišejo

JELŠANE.

Spet smo imeli ogenj v naši občini. Pred kratkim je gorelo v Rupi in Lipi, a minulo soboto zjutraj ob 2.30 je začelo goreti v Jelšanah. Pogorela je posestniku Antonu Udoviču št. 66 (Kolešu) hiša in štala z vsem senom vred in nekaj žita. Zgorela je tudi ena junica. Enako je požar uničil štalo soseda Antona Udoviča (Janken) št. 14 z vsem senom vred. Hišo so rešili. Škoda je velika. Sreča v nesreči je bila, da je malo pihala burja in nosila iskre proč od hiš, drugače bi bila nevarnost za velik del vasi. Na pomoč so prišli tudi gasilci z Reke — poklicani brzobjavno — ki so kmalu pogasili, kar niso še mogli domači.

Novo pri nas je še to, da nam vozi pošto sedaj korijera. To je pa narobe, ker dobimo sedaj pošto en dan pozneje in zraven tega nimata več zveze s pošto vasi Pasjak in Šapljane, ki imata razmerna dosti prometa. Prej jim je namreč dostavljala pošto naš poštar, ki je hodil po pošto na postajo. Dvomimo, da je to sedaj za pošto ravnateljstvo ceneje — a nam je mnogo narobe, zato prosimo, da bi se poštni promet vršil kot poprej.

Revščina pri nas je zelo velika — ni dela ne jela, zato jih mnogo misli na izselitev — a kako, ko je tako malo denarja? In sedaj je pritisnila še strašna suša, ki bo uničila vse pridelke. Vendar plešemo, kot bi ne znali kam z denarjem! Vsako nedeljo — vsaj v eni vasi naše občine — če ne v več — mora biti ples. V sosednih občinah ni niti približno toliko plesov, čeprav revščina tam ni taka kot pri nas. Le da pride dosti plesnih taks v občinsko blagajno in da se nekterim gostilničarjem polni žep, za to skrbi naša občina. Ljudje godrnjajo in zabavljajo, ker mladina zadnje lire zapravlja, ko ni v mnogih hišah v pravem pomenu besede niti za polento in sol — a si ne morejo pomagati! Čas bi bil, da bi kr. Prefektura omejila to plesarjenje in veseljačenje, če že ne prepovedala. Zanimivo je to, da se zadnjega plesa v Jelšanah niso hotele udeležiti domača dekleta — razven nekterih najbolj prismojenih zija! — (prevelika suša straši!) in so morali s plesom radi tega predčasno jenjati, ker ni bilo plesavk. Čast tem dekletom!

TOMAJ

je zadnje čase nasrečna občina. Tekom poldruga leta sta dva podeštata končala s tako slavo, da sta zapustila občini dolg. Sedaj imamo komisarja v osebi g. Cesareja Casota. Že drugič je (ta g. komisar) v Tomaju, da uredi občinske zadeve za podeštati. Pri ljudeh je jako priljubljen gospod. Govori se, da se

ponujajo razne osebe za podeštate. Gospodu komisarju, ki ga poznamo kot poštenjaka, priporočamo, da svetuje, oziroma priporoči na prefekturi moža, ki bo imel čisto vest in pošteno srce, za bodočega podeštata. Zelimo si moža, v katerega imamo vsi zaupanje in bo delal za dobrobit občine, moža ki dobro pozna razmere v občini. Gospoda komisarja prosimo, naj se ne da premotiti od raznih zvitihi lisic, ki se mu ližejo samo zato, da bi postali podeštati.

Več občinarjev.

KATINARA pri Trstu.

Od grozne suše trpimo tudi pri nas. Najstarejši ljudje ne vedo povedati, da bi bila kako leto taka suša. Poleg velike vročine je zlasti burja kriva, da se vse suši. Po želji župljanov samih se je tukaj začela prošnja pobožnost za dež, h kateri prihaja lepo število vernikov.

RIHEMBERK.

Pri nas smo postali nekam zaspani in brezbrizni. To se pravi, za modo, kratka krila in kratke lase in kar je takega, za to smo zelo vneti. Naša dekleta so grozno lepa. Razume se, da nam pri tolikem sijaju lepote in elegance nedostaje časa za višje reči. Zakaj pa se ne bi fantje kaj zganili? Ali mora res naš slavni Rihemberk tako daleč zadaj marširati? Nekdo.

RENČE.

V nedeljo 22. julija smo bili spet enkrat veseli. Godi se nam sploh zelo dobro in zato radi poskakujemo in se vrtimo. Drugod se pritožujejo, da je suša in slabi časi: mi pa tega ne čutimo in ne vidimo. Drugod delajo molitve in procesije za dež: mi pa prirejamo ples. Sedje se na nas jeze, da smo lahkomišelniki in otročji, mi jim pa osle kažemo in se prekucujemo od zadovoljnosti.

Pod Fajtovim hribom je gorelo dva dni. Prišlo je vojaštvo iz Gorice in v soboto ogenj zatrl. Tudi tam gori na Škabrijelu je bilo videli ogenj s te strani.

ROMANJE NA VITOVLJE.

V nedeljo 22. julija je romala na Vitovlje mladina, fantje in dekleta iz Srednje in Spodnje Vipavske doline. Zastopani so bili iz Sovodnj, Mirna, Dornberga, Batuj, Črnič, Oseka, Vogrskega itd. Največ je bilo Dornberžanov, kakih 60. Mladina je poprejšni dan opravila doma sv. poveseljenje in drugo jutro jih je veliko prešlo sv. obhajilo na Vitovljah. Združeni pevci so kaj lepo prepevali razne moderne cerkvene skladbe, med temi tudi skladbe slavnega Vipavca

Stankota Premrla. Pel je tudi znani tenorist Jožko Bratuž ob spremljevanju brata Lojzeta.

Po kratki južini so se romarji napotili čez Krnico proti Kucelju. Na Krnici je bil odmor, kosilo in prosta zabava. Romarji iz Spodnjega kraja so se potem vrnili čez Vitovlje nazaj v svoje vasi, drugi pa so jo udarili proti Selovec in potem na Kucelj. Ob 4. popoldne so se spustili nazaj v dolino med veselimi pevanjem. Bil je lep dan in spomina vreden.

DORNBERG.

Suša je letos posebno huda. Koruza se je prezorila in že napravila banderca. Iz nje ne bo nič. Tudi na trti je že suša vzela tretjino sadu. V ponedeljek zvečer, ko se je pripravljalo k dežju, je vsa vas na nogah čakala. Res je okrog dveh po polnoči prišla ploha, pa le v nezadostni meri.

V soboto smo obhajali praznik našega patrona sv. Danijela. Slovesnost je povzdignil s svojo prisotnostjo mons. Berlot iz Gorice, kateri je tudi pridigoval. Bila je tudi procesija. Tudi za dež molimo vsak dan. Bog nas usliši čimprej!

Sv. KRIŽ pri Trstu.

Od 12. avgusta 1894. je tukajšna podružnica sv. Roka postala majhno svetišče Lurške Matere božje. Cerkev, ki je stala zapuščena že od časov cesarja Jožefa II., je bila takrat obnovljena in blagoslovljena. Takrat je bil tudi blagoslovljen kip Lurške M. B. ter v slovesni procesiji prenešen iz župne cerkve v cerkev sv. Roka, kjer je bila postavljena podoba lurške dupline ter oltar M. B. Ob 60 letnici lurškega prikazovanja, l. 1918. je bila spet lepa procesija v Sv. Križu. Tudi letos, ob 70 letnici Lurda, se pripravljamo za izredno slavnost, katere vsopred bo izšel na posebnih tiskanih vabilih. Procesija s kipom Lurške Gospe bo v nedeljo 12. avgusta popoldne. Če takrat ne bi vreme dopuščalo, bo procesija na Veliki Šmaren popoldne. Vsa sosesčina je prijazno vabljen.

KOPRIVA.

Naš občinski župan ima nekatere svetovalce, ki ne izražajo ljudskih misli in želja, ampak bolj mislijo o sebi, da so nekaj višjega. To razmerje seveda ne vpliva ugodno na potek občinskih zadev. Ujamo si predlagati g. obč. načelniku, naj si izbere drugih svetovalcev. Saj on je kmet in ve, kako so kmečke stvari.

HARIJE pri Bistrici.

Naše poštne razmere niso posebno zadovoljive. Do glavne pošte v Bistrici je uro hoda, v Harijah pa imamo le poštno nabiralnico. Pisma se razdeljujejo navadno ob nedeljah. Če pa kdo ni takrat zraven, potem kdo ve kdaj pride do svojega pisma. Uradnih ur ni. Če pa človek sam pride prašat za kako pismo, utegne dobiti kaj neprijazen odgovor. Pri teh razmerah se lahko zgodi, da kako važno pismo pride prekasno v roke naslovljencu.

LEŽEČE pri Divači.

Vročina že in pari po vsem Krasu, da že ni moč več prestajati. Na 27. junija se je začelo pripravljati za dež, a prihrumela je burja, ki že gospodarji več tednov in se še vedno oglašajo v presledkih. Poljski pridelki so uničeni. Živina trpi; travniki so ožgani, da se nima kje pasti; krmniti jo moramo doma; bati se je, da že itak nizka cena živine pade še nižje. Merodajni krogi bi morali to vpoštevati in priskočiti kmetu na pomoč zlasti pri odmerjevanju in iztirjevanju davkov. Tudi vode nam zmanjkuje za ljudi in za živino. Vaški vodnjak je premajhen za vse potrebe. Za živino imamo par kalov, a zdaj šele prav spoznavamo, kako bi bil koristen kal ob cesti iz Ležeč v Divačo «Pod zgunom». Tam je primerna lega, nateklo bi se vode od vsakega dežja in živina je ne bi stradala. Le sloge je treba in vztrajnega dela in vse se naredi.

Tudi pri nas so začeli nekateri bolj «po ameriansko», to se pravi kosili in spravljali so kar brez razlike v petek in svetek. To pa ni noben napredek, ampak nazadovanje. V Ameriki vpeljujejo pet dni dela, dva dni počitka, mi pa še sedmi dan delamo. Letos lahko vidimo, kaj pomaga delo brez božjega blagoslova. Nedeljsko delo še nikoli ni imelo dobrega uspeha, zato je nemogoče, da bi ga imelo na ljubo naši trmi ravno sedaj. Začnimo raje z varčevanjem! Fantje, opustite tiste plesnive zabave! Dekleta, oprimit se starih narodnih noš in opustite razkošno in nedostojno moderno obleko, ki je naša socialna in gospodarska poguba. Vzemite radi v roke dobro knjigo in časopis, saj pravi pregovor, da je dobra knjiga dober prijatelj!

Ko bi se ne bal zamere pri nekaterih ležeških gospodičnah, bi povabil k nam Pepota; s lahkoto bi nabral obilo zajemljivega — pa pustimo raje, da ne bo treba bežati pred metlo!

Opazovalec.

S KRASA.

Vsled hude vročine in suše je že vse porumenelo. Polja in travniki so videti kakor o Svečnici. Sadno drevje na bolj skalnatih tleh umira in listje mu odpada kakor v novembru. Koder imajo slabšo zemljo, tudi mlade trte umirajo. Letos sajene trte bodo večinoma vse poginile. Druga letina je že tako preč: korenje, pesa, zelje itd. Če bo kaj dežja, bo treba sejati repo, za ajdo pa utegne že tudi biti prepozno. Posebno so prizadete vasi Kobjaglava, Stanjel, Gabrovica, Pliskovica, Skopo, Kopriva, Avber, Repen in se druge. Grozdje se osiplje. Ljudje so v skrbeh, kako se bo živelo.

ORLEK pri Sežani.

V petek 19. junija t. l. je nenadoma izbruhnil požar pri posestniku Josipu Trebcu v Orleku na št. 7. Vsled pomanjkanja vode in gasilnega orodja ni bilo mogoče gasiti; vaščanje, ki so prihiti v polnem številu na pomoč, so omejili požar s tem da so vrgli na tla streho gorečega poslopja. Zgorel je hlev (štala), seno in mnogo kmetiškega orodja. Nesreča bi bila še večja, če bi se požar razširil na sosednja poslopja. Da se to ni zgodilo, se je zahvaliti vaščanom in železničarjem, ki so pridno pomagali reševati, kar se je dalo. Škoda je zelo velika, pa je deloma pokrita z zavarovalnico.

PREM.

Dve žaloigri v Reki. Preteklo nedeljo se je šel kopat v Reko, koncem Čičeve loke, 16 letni pastir Viktor Šajn iz Knežaka, ki je služil v Kilovčah. V vodi ga je prijel krč in ker ni bil izurjen v plavanju, je utonil. Malo više so se kopali vojaki in drugi otroci, ki so takoj prihiti na pomoč. Ko so ga potegnili iz vode je bil vsak poskus oživiljenja zaman. Bil je že mrtev. — V ponedeljek pa sta se šli kopat v Reko Stanislava Nemeec iz Bitinj 16 in Jožefa Dekleva iz Bitinj 3, Čičeva. Skupno sta brodirali po Reki. Šli sta bolj na globoko in eno, Pepco, 15 let staro, je prijel krč. Voda jo je potegnila pod korenine, kjer je končala svoje mlado življenje. Drugo deklico pa, ki se je že potapljala, so pravočasno rešili. Šele po dvehurnem iskanju se je posrečilo Srečku Repincu s pomočjo abiturijenta Pavla Renkota in visokošolca Ivana Graborja najti truplo ponesrečene mladenke in je potegniti iz maščevalne vode. Dve žaloigri v dveh dneh! Ali ni to strašno? Staršem žrtev naše sožalje. Oblastvu in staršem pa resen opomin: pazite na otroke, da ne bodo hodili brez varstva po nevarnih potih.

„Alojzijevišče“ v Gorici.

Odbor «Alojzijevišča» v Gorici sporoča, da bo v prihodnjem šolskem letu 1928/1929 sprejel v zavod proti plačilu:

1. Učence, ki so z dobrim uspehom dovršili četrti razred ljudske šole in ki bi se želeli pripraviti za sprejemni izpit v I. razred katerekoli srednje šole z italijanskim učenim jezikom (gimnazije, realke, učiteljska in komplementarne šole). Tudi prihodnje šolsko leto bomo v ta namen otvorili v zavodu pripravnico za srednje šole, v kateri se bodo gojili predvsem oni predmeti, ki pridejo v poštev pri sprejemnem izpitu.

2. Sprejeli bomo tudi gotovo število vzornih lanskoletnih gojencev, ki nameravajo obiskovati tukajšnje javne srednje šole.

Prošnji za sprejem v zavod naj se priložijo sledeče listine:

1. krstni list (pravilno kolkovan);
2. zadnje šolsko spričevalo;
3. spričevalo o cepljenju koz (na nekolkovanem papirju);
4. spričevalo dušnega pastirja o nravnem vedenju prosilca.

Bivši zavodovi gojenci naj vložijo samo prošnjo brez prilog.

Prošnje je treba poslati do 31. Avgusta t. l. na naslov: Odbor Alojzijevišča (Aloisianum), Gorica, via Ponte Isonzo št. 3.

Ustmena pojasnila daje vodstvo zavoda vsak dan od 9. do 11. ure popoldne, izvzemši nedelje in praznike.

Velika zaloga mrtvaških predmetov.

Kompletne pogrebne opreme:

I. razreda od 300 lir naprej

II. " " 200 " "

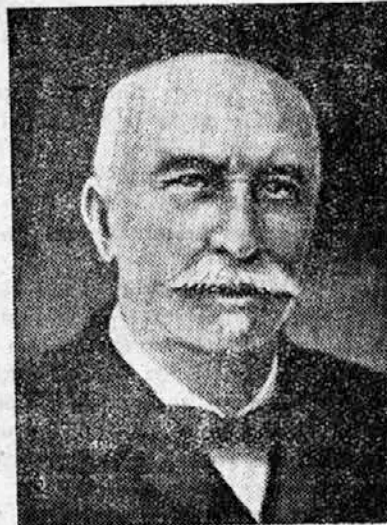
III. " " 100 " "

pogrebi otrok od 25 lir naprej.

I. SAKSIDA - DORNBERG 3.

Giolitti liberalec?

Goriška Straža je pri opisovanju življenja pokojnega Janeza Giolittija, bivšega predsednika ministrov, dodala opombo, iz katere je sklepati, da je bil pokojni Giovanni Giolitti liberalec v navadnem pomenu te besede. Straža namreč piše:

† Giovanni Giolitti.

«Giolitti je bil po svojem prepričanju liberalec. Tik pred svojo smrtjo pa se je spravil z Bogom in prejel svete zakramente za umirajočega». Iz tega bo vsakdo sklepal, da Giolitti ni maral ne za Boga ne za Cerkev, ampak se je spokoril šele na smrtni postelji.

Neki drugi slovanski list pa je pisal o velikem Giolittijevem premoženju in o njegovi gosposčini.

Obe trditvi nista pravilni, ker nista resnični. Kot človek, ki sem Giolittija osebno poznal, čutim dolžnost, da tisto pisano sodbo popravim: prvič ne smemo nikomur krivice delati, še manj pokojnikom; drugič pa ne smemo z napačnimi sodbami v našem narodu krepiti žal precej razširjenega a krivičnega mnenja, da je izobražen človek brez vere. Prvič je istina, da je Giolitti hodil v Rimu ob nedeljah redno k sveti maši in da ni nikdar tega kakor si že bodi prikrival.

Giolitti je vero zelo spoštoval. Njegovi časniki niso nikdar ne neposredno ne posredno delali na to, da bi v čitateljih vzgojili neversko mišljenje. Narobe. Bil je Cerkev kot hraniteljici božjega nauka povsem vdan.

Znano je, da je bil Giolitti med vojno v svoji hiši v Kavurju (Cavour). Znano je, da je skozi vsa tista leta vsako nedeljo bil ob šesti jutranji uri pri sveti maši.

Da ni v Giolittiju nobene gosposčine, ve vsakdo, ki ga je količkaj poznal. Kadar je hival v Kavurju, se je vsak popoldne po uro ali kaj več pomudil v mali kavarni «Sociale», ki je nad vse preprosta. Tedaj je rad vrgel po par partij taroka. Ko se je nekoč nahajal v njej z dvema prijateljema, ni pa bilo četrtega prijatelja, ki je bil tudi povabljen, tedaj Giolitti ni bil v zadregi. Poklical je v družbo sladoledarja, ki je bil vstopil v kavarno, da bi kavo naročil. Sladoledar si ni dal dvakrat reči, ampak je pristopil in v družbi prvega ministra igral na tarok.

Stanovanje v Kavurju je naravnost skromno opremljeno. Postelja je preprosta, železna, z eno zmetjo. Vse drugo pohištvo je Giolitti podedoval po stricu in vse je preprosto. Za hišo je dvorišče. V klonici je ministrov osebni voz. Konja nikdar ni imel. Voz si je kupil, ker v mestu ni bilo dobiti primerne vozila. Kdarkoli se je hotel kam peljati, si je konja izposodil. In preden je umrl, je naročil, naj ga pokopljejo v jamo, v katero so bili pred leti pokopali njegovo ženo Rožo. In tako se je zgodilo.

Te pripombe zadostujejo, da vsakdo spazna, da je bil rajni Giovanni Giolitti veren in preprost človek.

Socialni vestnik.

Strokovna društva. V Avstriji štejejo krščanske strokovne organizacije 50 tisoč moških in 29 tisoč ženskih članov. Krščanske strokovne organizacije naraščajo vedno bolj; moških ni bilo še nikoli vpisanih toliko kot zdaj.

Javni šoferji v Trstu so dobili nedavno tega prvo kolektivno delovno pogodbo v skladu s f ašistovskim sindikalizmom. Delovnih ur ne sme biti manj ko 8, ne več ko 11, od tega je poldruga ura prosta za kosilo. Čezurno delo se plača od delavnih dneh 25% bolje, ponoči 40% bolje, na praznik 75% bolje. Kdor ne more voziti, dobi za uro 2.75 L, a mora biti gospodarju na razpolago za pomožna dela v garaži. Če mora šofer prenočiti v drugem mestu, dobi vihu druge plače 10 L za fed in 15 za prenočišče. Običajna plača bo 1.50 L na uro in 10% inkasa, za nočno delo pa 3 lire več.

ZANIMIVOSTI.

„Carski tapet“.

V 16. stoletju je bil umetno izdelan v dvorni delavnici perzijskih šahov. Dolg je 7.50 m, širok 3.25 m. Car Peter Veliki ga je podaril avstrijskemu cesarju Leopoldu I. okoli l. 1688. (Ta Leopold ima spomenik v Trstu na borznem trgu). Tapet je ostal avstrijska dvorna last do konca svetovne vojne. Reparacijska komisija ga je prodala l. 1925. neki angleški tvrdki. Letos je tista tvrdka propadla. «Carski tapet» je bil prodan na javni dražbi. Mednarodna umetnostna galerija je dala zanj 115.000 dolarjev (2 milijona in 250 tisoč lir).

Celo cesto bodo ogrevali s paro.

V severnoameriški državi Nevada se pečajo z načrtom čisto svoje vrste: ogrevati hočejo v zimskem času dolgo cestno progo. To je takoimenovana Victory Highlway, edina velika cesta, ki vodi preko Sierre Nevade. Cesta je sijajno zgrajena in v kar najboljšem stanju, toda pol leta je zasnežena in zledenela. Sedaj se torej pečajo z načrtom, da bi se cesta pozimi v dolžini 30-40 km umetno ogrevala. Približno 35 km od ceste se nahajalo močni topli vrelci, katerih para bi se napeljala po omrežju cevij pod cestno površino. Ta parna kurjava bi povzročala, da bi se sneg na cesti sproti tajal in bi ostala cesta tako vedno v uporabnem stanju. Edina resnična težava pri uresničenju tega načrta ni tehničnega, marveč gospodarskega značaja; vendar upajo, da premagajo v kratkem tudi to zapreko in tako bomo imeli na svetu novo zanimivost: kurjeno cesto.

Tajništvo in naša pošta.

Kraljica plesa. Mladi ste in Vam je všeč, da Vas časte za «kraljico». Toda Mali list je ves muhast in nima spoštovanja do plesnih kraljic. Bodite kraljica dekliške časti in enkrat češčena mati dobro vzgojenih otrok — tedaj se Vam pokloni tudi Mali list.

Knjige. Večkrat se kdo obrne na nas, da bi mu poslali ali naročili to ali ono knjigo. Ponavljamo, da se je treba obracati v teh rečeh naravnost na knjigarne. Poglejte naslove knjigarn v inseratih in pišite tja!

Po čem je lira?

Dne 25. julija si dal ali dobi:

Za 100 dinarjev	33.50 L
» 100 franc. frankov	74.65 »
» 100 švicarskih fr.	366.25 »
» 100 nemških mark	452.25 »
» 100 avstr. šilingov	266.75 »
» 1 dolar	18.85 »
» 1 funt	92.30 »

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vreč. Uvoz in izvoz na vse kraje Po ugodnih cenah. Tvrdka Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

Gospodarstvo

Kolesa pri vozovih.

Ministrstvo javnih del je dovolilo z okrožnico 3. februarja 1928 št. 630 začasno do konca leta 1928. obratovanje vozov tudi z ožjimi obroči, kot jih predpisuje zakon, s pogojem, da ne presega teža voza tiste teže, ki jo določuje isti zakon. Načelnik vlade pa izrecno hoče, da se predpisi o širini obročev pri vozilih najstrožje izvršujejo in zato ministrstvo javnih del preklicuje imenovano okrožnico, ki je dovolila omenjene olajšave do konca l. 1928.

Ministrstvo javnih del naroča prefektom, naj skrbijo, da se bodo predpisi popolnoma točno izvrševali.

Predpisana širina obročev.

Širina obroča je odvisna od teže voza. Širina obročev pri vozilih (ki jih vleče živina), z dvema kolesoma je naslednja:

mm 40 pri vozilu s težo od 6 do 10 kvintalov; mm 50 pri vozilu s težo od 10 do 15 kvintalov; mm 60 pri vozilu s težo od 15 do 20 kvintalov; mm 80 pri vozilu s težo od 20 do 30 kvintalov; mm 100 pri vozilu s težo od 30 do 40 kvintalov; mm 120 pri vozilu s težo od 40 do 50 kvintalov.

Pri vozilih s štirimi kolesi pa mora biti širina obročev:

mm 40 pri vozilu s težo od 10 do 15 kvintalov; mm 60 pri vozilu s težo od 15 do 30 kvintalov; mm 80 pri vozilu s težo od 30 do 50 kvintalov; mm 100 pri vozilu s težo od 50 kvintalov dalje.

Kaj pa je s kmečkimi vozovi?

Tem predpisom o širini obročev niso podvrženi kmečki vozovi, ki jih vozijo voli.

Pri kmečkih vozovih (carri agricoli) smejo biti obroči največ za 1 cm ožji, nego predpisuje zgoraj imenovani zakon, če so vozovi z dvema kolesoma težji od 20 kvintalov in vozovi s štirimi kolesi težji od 30 kvintalov. Če pa voz ne doseže 20 oziroma 30 kvintalov, sme biti obroč ozek 40 mm.

Posebno bodo strogo nadzorovani tudi izdelovalci kolov, da se ne bodo pregrešili proti predpisom o širini obročev.

Sveže sadje.

Pri nas se sadje kot živilo še vse premalo ceni. Koliko je še ljudi, zlasti med narodom po deželi, ki še dandanes mislijo, da je sadje samo za otroke, pa za mošt, ali pa celo samo za prodaj. To so pa jako napačni nazori. Ali ni sadje že od narave določeno predvsem za hrano v presnem stanju? Kje imate živilo, ki bi bilo takoj z rastline ne samo užito, ampak tudi tako okusno, krepčilno in kolikor toliko redilno kakor je sadje, najsibo kateregakoli plemena?! Seveda, tako redilno ni kakor krompir, kruh, meso in druga živila, katerih glavne sestavine so škrob in beljakovina. Teh snovi ima sadje prav malo. Zato ima pa sladkor, ki je istotako važna snov za prehrano našega organizma. Poleg tega ima pa sadje še mnogo drugih snovi, ki učinkujejo naravnost zdravilno na razvoj in delovanje raznih organov našega telesa. Posebno važna je sadna kislina in pa rudninske snovi, ki jih nima nobeno drugo živilo v taki obliki kakor prav naše sadje.

Uživanje svežega sadja ima pa seveda le tedaj tako dober učinek na naše telo, ako ga uživamo zmerno in se ogibamo

vseh nevarnosti, ki so združene z vsako sirovo hrano. Pri uživanju sadja bi bilo uvaževati posebno sledeča pravila:

Za sveže uživanje je samo popolnoma zrelo sadje. Nezrelo sadje je za vsakogar škodljivo, ker nerazvita sadna kislina slabo učinkuje na naša prebavila, zlasti če niso popolnoma v redu, in pri otrokih. Tudi močno nagnito, črvido, ali kako drugače pokvarjeno sadje ni prida.

Prede sadje ješ, ga temeljito operi. Posebno potrebno vode je sadje, ki ga kupiš in ki je šlo že skozi mnogo rok. Pa tudi sadje, ki ga pobiraš po umazanih tleh po potih, cestah itd., je treba umiti, prede ga jemo ali damo otrokom.

Preveč sadja naenkrat je vedno škodljivo. Le kdor uživa sadje po malem, zmerno in ga dobro prežveči, ima od njega pravo korist. Kdor se sadja hitro naje, da ga tišči, bo imel gotovo nepravilne v prebavilih, lahko pa tudi nevarno zbolijo; zlasti ob hudi vročini moramo biti previdni pri uživanju.

Nikdar ne pij vode na sadje, pa najsibo kakršnokoli. Dogodili so se že smrtni slučaj pri ljudeh, ki so se navedli črešenj in se takoj nato napili vode. Tu je treba pazljivosti zlasti pri otrokih, ki imajo grdo navado, da vsako jed zalivajo z vodo.

Na prebavilih bolehaloči morajo biti posebno previdni pri uživanju svežega sadja. Ob času, ko razsaja griža, je treba pa še posebne pazljivosti. Ni sicer res, da bi sadje povzročilo grižo, toda nekaj zveze pa ima vendarle s to strašno boleznijo. Kdor uživa mnogo sadja, pa ne pazi na to, če je zrelo in snažno, greši v dveh ozirih: Prvič slabi prebavila, da so bolj dovzetna za bolezen, drugič pa bolezen naravnost lahko naleze po nesnažnem sadju.

Komur ne prija sveže sadje, naj uživa pečeno ali praženo. Tako sadje je neprijetno boljše nego kuhano in osladkano. Prav posebno priporočajo na dobrem olju praženo sadje, zlasti jabolka in hruške.

Tržaško posojilo. Prefektura je odobrila namen tržaške občine, da se napravi nov pomožni vodovod. Istočasno se govori, da bo občina za to in za dneva javna dela dobila 60 milijonov posojila.

Cene v Trstu na debelo. Česen 100-120, čebula 40-60, krompir 40-55, paradižniki 20-120, radič 80-500, špinača 160-200, fižolovo stročje 220-380, fižol v stročju zrel 220-240, tegoline 300-400, grah 150-200, bučice 140-320, beluši (špargli) 400, kumare 140-240, zelje v glavah 60-120, korenje 140, fige 150-280, jagode 900, grozdje 1000, limone (zaboj) 130-150, hruške 90-500, breskve 200-700, ranglo 290, marelice 400-520.

Vinske cene po Istri. - Črno vino: Završje 200, Piran 200-220, Rovinj 190-200. Belo vino: Piran 160-180, Rovinj 180-195, Višnjan 200-210.

Državni papirji. 3 $\frac{1}{2}$ % renta 72, konsolidirani državni dolg 81, liktorsko posojilo 80.75, beneške obligacije vojne odškodnine 75.

Cena zlata je uradno 368.33 t. j. 100 zlatih lir velja 368 papirnatih in 33 stotink. Dvajsetkronski cekin se prodaja za 72.50 do 74.50 L.

Tipografia Fratelli Mosetti - Trieste.

ETERNIT

Zaloga - TRST

TRIESTE VIA TRENTO
ŠTEV. 16. (Pri evangelijski
cerkvi) - Shranite naslov!

Dott. Gius. Comel

špecialist za bolezni v

ušesih, nosu in grlu,
bivši operator na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah

Sprejema od 9-11 in od 3-4 pop.
v Gorici, Via Garibaldi II (prej via Teatro.)

Za birmo,

ne pozabite na staro
trgovino zlatnine

ALOJZ POVH

PIAZZA GARIBALDI 2
prvo nadstropje.

Največja delavnica v Trstu.

Pazite na naslov!

Dr. SARDOČ

ZOBOZDRAVNIK

TRST

VIA S. LAZZARO 23, II.

ZDRAVNIK

Dr. FRAN GRUDEN

ordinira v TRSTU

Via S. Lazzaro 23 II n.

(zraven kavarnic Roma)

od 10 in pol predp. do 13

V NABREŽINI ord. samo popoldne
od 14 do 18 (na lastnem domu.)

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST, Campo S. Giacomo št. 5

Najlepša prilika za nakup

birmanskih daril!

Vipavsko vino

- Kmetijsko društvo v Vipavi -
ima veliko zalogo izvrstnega
domačega namiznega in
desertnega vina. Kupci se
vabijo.

Gospodinje!

Pri nakupu manufakturnega blaga
zasluži prednost veliko skladišče v Trstu,
via Genova (prej Campanile) št. 21 (blizu
srbske cerkve)

Maria Accerboni

vla Genova 21.

V zalogi ima nove bogate dohode perila
za neveste po 2 L, domačega platna
po 3.90 L, finega platna, 150 cm visokega,
po 5.50 L, narodno nošo po 2 L,
vsake vrste nogavice po najnižjih cenah.

Najboljša postrežba! Kar dobite drugod,
dobite tudi v ti trgovini.

Trst, via Genova 21.

Najboljše čevlje ima v Trstu v zalogi

Matija Pahor

Trst - Via Arcata 19 - Trst

::: LASTNA IZDELOVALNICA :::

Čevlji delani
samo na roko.

Tvrdba znana
po vseh podeželskih
sejmih.

Za botre
in
birmance
bogata izbira
vsake vrste
čevljev okusno
izdelanih in
dober kup.

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diplomu in zlato svetinjo

Trst - via Caprin 5 pri Sv. Jakobu - Trst

Starši! Botri!

Birma bo.

Treba je preudariti, kje
si boste omislili novo
obutev zase in za otroke.
Najbolj boste zadovoljni
če poskusite

- pri -

::: FORCESSINU :::

Zobozdravniški ambulatorij

Dr. G. LAURINSICH

TRST - Via delle Sette Fontane 6 - TRST

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. - Slo-
vencem z dežele poseben popust za potne stroške.

Govori se slovensko. Delo zajamčeno. Cene ljudske.

Odrpito od 9-13 in od 15-19 - Ob nedeljah od 10-12.